

del anticlericalisme y aquesta seba es l' hora que encara no se l' ha poguda arrencar del cervell. Encara avuy el tema primordial de la seva prempsa y dels seus oradors es el mateix de aquell temps y ab el cual pretenen resoldrer tots els grans problemes socials, y encara avuy els sentiréu re-treurer el papu de la *reacció*, aquell papu que doná peu á un de nostres més grans poetes pera compondrer uns versos que s' han fet populars y son una de les sátires més fondes que may s' hagin escrit.

Y aixó de volguer fer la por ab el fantasma de la *reacció* no deixa de ser ben divertit per lo ignoscent. ¡Com si la *acció* hagués sigut tant galán cosa, com si ella ens hagués obert horitzons tant esplendorosos ó ens hagués permés fermar els gossos ab llangonisses!..... Donchs si d' aquella *acció* are mateig tothom ne va gèperut, ens sembla que de la *reacció* se 'ls n' hi ha de donar tres pitos, fins als que no la buscan com nosaltres ho fem resoltament.

Tornanthi donchs ab els republicans, sembla que 's divideixen en dos grupos principals, pero aquestos en tantes subdivisions que no 's poden comptar, fins al punt de que escrigués no se qui, que allí hont hi havia dos republicans reunits, allí hi havia la divisió. Per molts d' ells sembla que bastaria que 'n Sagasta ó cualsevol altre 's declarés president de la república, s' establís el tractament de *ciudadano*, 's declarés himne nacional la *Marsellesa* (demanant el corresponent permis á Fransa) y 's coloqués als amichs; lo demés podria seguir igual que ara. Se coneix ab el contentoy y afició ab que festejan á cualsevol polítich, en Weyler, en Romero ó en Canalejas cuan els hi sembla que 'ls miran ab bons ulls.

No obstant hi ha un altre grupo que

potser es avuy el més compacte y l' únich que 's fa respectar una mica dintre la general desconsideració en que ha caygut el partit, si bé aquest grupo está circunscrit á certes comarques y casi exclusivament á Catalunya; es el federal.

Aquest, en temps de la revolució era justament el més jacobí, el més terrorífich, fins sembla que molts que ho eran ignoravan que 'l seu nom expressava la idea de federació y sols els satisfeya perque omplia més la boca. Avuy no obstant, aprofitant l' esclat de les idees regionalistes, sembla que aquest grupo ha revisat poch ó molt son programa, procurant posarlo més en harmonia ab les corrents actuals. Avuy es evident que hi ha certs punts d' aproximació y fins de contacte entre 'l seu prógrama y 'l programa regionalista que defensém, pero les bases son molt distintes. Ells venen pels camins racionalistes del pacte sinalagmátich y dels drets individuals y nosaltres partim de la tradició cristiana y del etern principi de les nacionalitats que ab aquella se lliga perfectament. La seva base, com fundada en les disquisicions de la ciencia humana pot con moures facilmente; la nostra, son principis fonamentals y per tant incommovibles. Per aixó, encara que 'ns agrada veurer al partit federal defensar certs principis que 'ns son simpátichs, donant proves d' una consecuencia que ja casi no manté cap més partit, ab tot hem de confesar que no 'ns inspira cap confiança. Y aixó que fins desde 'l punt de vista de la intolerancia relligiosa sembla aquest partit ha reculat bona cosa, com ho probaria entre altres, el fet ocorregut temps enrera á Barcelona que en un meetinck federalista un de 'ls oradors per medi d' una esquila escusá la seva assistencia ab el fet de haver d' assistir al Viátich d' una pa-